

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ

ΔΕΚΑΛΟΓΟΣ ΤΗΣ ΚΑΤΑ ΧΡΙΣΤΟΝ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑΣ.

EJUSDEM

DECALOGUS CHRISTIANÆ LEGIS.

Κύριος ὁ Θεός σου Κύριος εἷς ἐστίν, ὁ ἐν Πατρὶ, **A** καὶ Υἱῷ, καὶ ἀγίῳ Πνεύματι γνωριζόμενος· Πατρὶ ἀγεννήτῳ, Υἱῷ γεννητῷ, ἀνάρχως, καὶ ἀχρόνως, καὶ ἀπαθῶς, ὡς Λόγῳ· ὅς δι' ἑαυτοῦ τὸ ἐξ ἡμῶν χρίσας πρόσλημμα, κέκληται Χριστός, καὶ Πνεύματι ἀγίῳ, καὶ αὐτῷ ἐκ τοῦ Πατρὸς, οὐ γεννητῶς, ἀλλ' ἐκπορευτῶς προερχομένῳ. Οὗτος μόνος Θεός, καὶ οὗτος Θεός ἀληθινός, ὁ ἐν Τριάδι ὑποστάσεων Κύριος εἷς· φύσει, καὶ βουλή, καὶ δόξῃ, δυνάμει τε καὶ ἐνεργείᾳ, καὶ πᾶσι τοῖς τῆς θεότητος γνωρίσμασι μὴ διαιρούμενος. Αὐτὸν μόνον ἀγαπήσεις, καὶ αὐτῷ μόνῳ λατρεύσεις, ἐξ ὅλης τῆς διανοίας σου, καὶ ἐξ ὅλης τῆς καρδίας, καὶ ἐξ ὅλης τῆς ἰσχύος σου, καὶ ἔσται τὰ ῥήματα αὐτοῦ καὶ τὰ προστάγματα αὐτοῦ ἐν τῇ καρδίᾳ σου, εἰς τὸ πράττειν αὐτά, καὶ μελετᾶν, καὶ λαλεῖν ἐν αὐτοῖς, καθήμενόν τε **B** καὶ πορευόμενον, κοιταζόμενον, καὶ ἀνιστάμενον. Καὶ μνησθήσῃ διαπαντός Κυρίου τοῦ Θεοῦ σου, καὶ φοβηθήσῃ αὐτὸν μόνον· καὶ οὐκ ἐπιλήσῃ αὐτοῦ, οὐδὲ τῶν ἐντολῶν αὐτοῦ· οὕτω γὰρ δώσει σοι αὐτός ἰσχὺν τοῦ ποιεῖν τὸ θέλημα αὐτοῦ· οὐδὲν γὰρ ἕτερον ἐκζητεῖ παρὰ σοῦ, ἀλλ' ἢ φοβεῖσθαι καὶ ἀγαπᾶν αὐτὸν, καὶ πορεύεσθαι ἐν πάσαις ταῖς ὁδοῖς αὐτοῦ. Οὗτος καύχημά σου, καὶ οὗτος Θεός σου. Μὴ ἀκούσης τῶν ὑπερκοσμίων ἀγγέλων τὸ ἀπαθές καὶ ἀόρατον, καὶ τοῦ ἐκπεσόντος ἐκεῖθεν τὸ λίαν πονηρὸν, καὶ πρὸς τὴν πλάνην σοφόν, καὶ ὀξύ, καὶ παμμήχανον, καὶ ὁμότιμόν τι τούτων τῷ Θεῷ δοξάσης· μὴ ἰδῆς τοῦ οὐρανοῦ τὸ μέγεθος, καὶ τὸ πολυειδές τῆς τούτου κινήσεως, τὸ περιλαμπές τοῦ ἡλίου, τὴν τῆς σελήνης **C** φανότητα, τῶν ἄλλων ἀστέρων τὸ διάυγές, τὸ εἰς ἀναπνοάς τοῦ ἀέρος εὐχρηστον, τῆς θαλάσσης καὶ τῆς γῆς τὸ πάμφορον, καὶ θεοποιήσης τι τῶν τοιούτων. Πάντα γὰρ τοῦ μόνου Θεοῦ εἰσι δοῦλα καὶ κτίσματα, τῷ λόγῳ αὐτοῦ ἐκ μὴ ὄντων γενόμενα. «Αὐτός γὰρ εἶπε, καὶ ἐγενήθησαν· αὐτός ἐνετείλατο, καὶ ἐκτίσθησαν.» Τούτον οὖν μόνον τὸν Δεσπότην καὶ Δημιουργὸν τοῦ παντός ὡς Θεὸν δοξάσεις, καὶ πρὸς αὐτὸν δι' ἀγάπης κολληθήσῃ καὶ αὐτῷ μετανοήσεις ἡμέρας καὶ νυκτός, ἐπὶ τοῖς ἔκουσίοις καὶ ἀκουσίοις παραπτώμασιν· αὐτός γὰρ ἐστίν οἰκτίρμων

« Dominus Deus tuus Dominus unus est, » in Patre et in Filio et in Spiritu sancto cognitus : in Patre ingenito ; in Filio genito, qui est sine principio, æternus, et impassibilis, ut Verbum, qui naturam nostram de seipso unxit, unde vocatus est Christus ; et in Spiritu sancto, qui est ipse de Patre, non per filiationem, sed per spirationem procedit. Hic est unus Deus, et hęc est Deus verus, et in trinitate personarum Dominus unus : natura, voluntate, gloria, potestate, operatione, et omnibus divinitatis proprietatibus non divisus. Illum solum diliges, et illi soli servies ex tota mente tua, et ex toto corde tuo, et ex tota fortitudine tua ; eruntque verba ejus et præcepta ejus in corde tuo, ut facias ea, et mediteris in eis sedens et ambulans, dormiens atque consurgens ⁶⁶. Et recordaberis semper Domini Dei tui, et timebis eum solum, nec obliviscaris ejus et mandatorum ejus : sic enim dabit tibi vim faciendi voluntatem ipsius ; nihil enim petit a te, nisi ut timeas et diligas eum, et ambules in omnibus viis ejus ⁶⁷. Hic est gloria tua, et hic Deus tuus. Ne aestimes supernorum angelorum impassibilitatem, et delapsi illinc nequitiam, doli peritam callidamque et artificiosam, nec ullum eorum eodem quo Deum honore glorifices. Ne consideres cœli magnitudinem, multiformes ejus motus, splendorem solis, nitorem lunæ, aliorumque siderum fulgorem, nec utilitatem aspirati aeris, nec maris ac terræ fecunditatem, nec aliquid horum deifices. Nam cunctæ res unius Dei sunt famulæ ac creaturæ, verbo ejus e nihilo productæ. « Quoniam ipse dixit, et facta sunt ; ipse mandavit, et creata sunt ⁶⁸. » Hunc igitur solum Dominum et Creatorem universorum ut Deum coles, eique charitate conjungeris, ὅτι ἀπ' εὐοχίας diu nocturne veniam petes offensarum sponte aut præter voluntatem commissarum : ipse enim est miserator et misericors ⁶⁹, patiens et multe miserationis ⁷⁰, et benefactor sempiternus ; promittens et dans regnum cœleste et æternum, et vitam doloris ac mortis insciam et lucis sine vespera possessionem, reverentibus

⁶⁶ Marc. xii, 19. ⁶⁷ Deut. vi, 5-7. ⁶⁸ Deut. x, 12. ⁶⁹ Psal. xxxii, 9. ⁷⁰ Psal. lxxv, 15. ⁷¹ Jen. iv, 2.

colentibusque ac diligentibus ipsum, et servantibus A præcepta ipsius. Sed idem Deus est etiam zelotes, et justus iudex, et metuendus ulior, retribuens non timentibus se, et sibi non obedientibus, et sua spernentibus mandata. πυρᾶς αἰτέρας, ignem inexstinguibilem, dolorem indesinentem, tribulationem sine solatio, indumentum tetrae caliginis, regionem tenebrarum et oppressionis, stridorem dentium sine ulla miseratione, veneficos et irrequietos vermes : quæ preparavit primo nequam apostatæ, et simul omnibus ab eo seductis eique servantibus, et spernentibus factorem suum, in opere, verbo et cogitatione.

σκόληκας, ἃ ἠτοίμασε τῷ πρώτῳ ἀποστάτῃ πονηρῷ, καὶ ἀκολουθήσασιν αὐτῷ, καὶ ἀθετήσασιν τὸν ποιητὴν αὐτῶν, ἐν ἔργοις, καὶ λόγοις, καὶ διανοήμασιν.

« Non facies omnem similitudinem, quæ est in celo desuper, et quæ in terra deorsum, nec eorum quæ sunt in aquis, ad adorandum ea et colendum ut deus ⁷⁰. » Omnia enim sunt creaturæ unius Dei, qui in novissimis temporibus ex virginali utero carne assumpta, in terra visus est, et cum hominibus habitavit, et pro salute hominum passus et cruciatus, resurrexit, et in celos cum corpore ascendit, et sedit ad dexteram majestatis in excelsis, in quo corpore venturus est cum gloria judicare vivos et mortuos. Hujus igitur qui propter nos homo factus est, imaginem pro tuo erga eum amore facies, et per hanc illius recordaberis, et per hanc illum adorabis, et per hanc animum levabis ad illud adorabile Salvatoris corpus sedens ad dexteram Patris in celo. Item imagines sanctorum facies et coles, non ut deos, quod vetatur, sed propter tuum erga eos respectum affectumque et eximiam reverentiam, per imagines mentem ad eos erigens, sicut et Moyses fecit imagines Cherubim intra Sancta sanctorum, ipsa autem sancta sanctorum erant supercaelestium figura, et sanctum, ubi populus stabat, imaginem gerebat totius mundi, et illa Moyses vocavit sancta, non creaturas honorans, sed per eas Creatorem mundi Deum. Et tu igitur facies Domini Jesu Christi et sanctorum imagines, sed per eas coles illum qui ad imaginem suam prius fecit nos, ac deinde hanc suam imaginem, seu naturam nostram, ob ineffabilem misericordiam, assumere dignatus est, eaque circumscribi. Nec tantum divinam imaginem adorabis, sed et ipsius crucis figuram : signum enim magnum est, et tropæum Christi contra diabolum et universam adversariorum cohortem. Itaque isti fremunt et fugantur, ejus imaginem videntes. Imago hæc, vel antequam existeret prototypus, maxime in prophetis laudata est, et maxima fecit miracula, imo in secundo adventu suspensi in ea Domini Jesu Christi, quando veniet judicare vivos et mortuos, ipsi præcedet magnum illud et tremendum ejus signum, cum virtute et majestate multa. Eam igitur nunc honora, ut cum fiducia tunc in eam aspicias,

καὶ ἐλεήμων, μακρόθυμος καὶ πολυέλεος, καὶ ἀγαθοποιὸς αἰώνιος ὑπεσχημένος καὶ διδοὺς οὐράνιον βασιλείαν, καὶ ἀδιάδοχον, καὶ βίον ἀνώδυνον, καὶ ζωὴν ἀθάνατον, καὶ φῶς εἰς ἀπόλαυσιν ἀνέσπερον, τοῖς σεβομένοις καὶ προσκυνοῦσιν αὐτὸν, καὶ ἀγαπῶσι, καὶ φυλάσσουσι τὰ προστάγματα αὐτοῦ. Ἀλλὰ καὶ θεὸς ζηλωτὴς, καὶ δίκαιος κριτὴς, καὶ φρικτὸς ἐκδικητὴς αὐτὸς ἐστίν, ἐπάγων τοῖς ἀσεβοῦσιν εἰς αὐτὸν, καὶ ἀπειθοῦσιν αὐτῷ, καὶ ἀθετοῦσι τὰ προστάγματα αὐτοῦ, κόλασιν αἰώνιον, πῦρ ἄσβεστον, ὀδύνην ἀπαυστον, θλίψιν ἀπαραμύθητον, ἔνδυμα ζόφου ἀφεγγοῦς, χιτῶνα σκοτεινὴν καὶ τεθλιμμένην, βρυγμὴν ἐλεεινῶν ὀδόντων, λοβόλους ἀκοιμήτους, καὶ σὺν αὐτῷ πᾶσι τοῖς πεπλανημένοις ὑπ' αὐτοῦ, αὐτῶν, ἐν ἔργοις, καὶ λόγοις, καὶ διανοήμασιν.

Οὐ ποιήσεις πᾶν ὁμοίωμα, ὅσα ἐν τῷ οὐρανῷ ἄνω, καὶ ὅσα ἐπὶ τῆς γῆς κάτω, καὶ ὅσα ἐν τοῖς ὕδασι, εἰς τὸ λατρεύειν αὐτοῖς, ἢ δοξάζειν ὡς θεοῦς πάντα γὰρ εἰσι κτίσματα τοῦ μόνου Θεοῦ, ὅς ἐπ' ἐσχάτων τῶν αἰώνων, ἐκ παρθενικῆς νηδύος σάρκα λαβὼν, ἐπὶ τῆς γῆς ὤφθη, καὶ τοῖς ἀνθρώποις συνανεστράφη, καὶ ὑπὲρ τῆς τῶν ἀνθρώπων σωτηρίας παθὼν, καὶ θανὼν, καὶ ἀναστὰς, εἰς οὐρανοὺς μετὰ σώματος ἀνῆλθε, καὶ ἐκάθισεν ἐν δεξιᾷ τῆς μεγαλωσύνης ἐν ὑψηλοῖς μεθ' οὗ σώματος πάλιν ἐλεύσεται ἐν δόξῃ, κρῖναι ζῶντας καὶ νεκροῦς. Τοῦτου τοίνυν τοῦ δι' ἡμᾶς ἐνανθρωπήσαντος, ποιήσεις τὴν εἰκόνα, διὰ τὴν εἰς αὐτὸν ἀγάπην, καὶ μνησθήσῃ δι' αὐτῆς ἐκείνου, καὶ προσκυνήσεις δι' αὐτῆς ἐκεῖνον, ἀνάγων τὸν νοῦν σου δι' αὐτῆς ἐπὶ τὸ προσκυνητὸν ἐκεῖνο αἶμα τοῦ Σωτῆρος, τὸ καθήμενον ἐν δεξιᾷ τοῦ Πατρὸς ἐν οὐρανῷ. Ὡσαύτως καὶ τῶν ἁγίων τοὺς τύπους καὶ ποιήσεις καὶ προσκυνήσεις, οὐχ ὡς θεοῦς (τοῦτο γὰρ ἀπηγόρευται), ἀλλὰ διὰ τὴν εἰς ἐκεῖνους σχέσιν καὶ διάθεσιν, καὶ τὴν ὑπερβάλλουσαν τιμὴν, ἀναφερομένου διὰ τῶν εἰκόνων ἐπ' αὐτοῦ τοῦ νοῦ καθάπερ καὶ ὁ Μωϋσῆς ἐποίησε τὰς τῶν Χερουβιμ εἰκόνας ἐνδον τῶν ἁγίων, καὶ αὐτὰ δὲ τὰ τῶν ἁγίων Ἅγια τῶν ὑπερουρανίων τύπος ἦν, καὶ τὸ ἅγιον κοσμικὸν εἰκόνα ἔφερε παντὸς τοῦ κόσμου, καὶ ἅγια αὐτὰ ἐκάλεσεν ὁ Μωϋσῆς, οὐ τὰ κτίσματα δοξάζων, ἀλλὰ δι' αὐτῶν τὸν κοσμοποιῶν Θεόν καὶ σὺ τοίνυν οὐ θεοποιήσεις τὰς εἰκόνας τοῦ Δεσπότης Χριστοῦ, καὶ τῶν ἁγίων, ἀλλὰ δι' αὐτῶν προσκυνήσεις τὸν κατ' εἰκόνα οἰκείαν πρότερον ποιήσαντα ἡμᾶς, καὶ ὕστερον τὴν καθ' ἡμᾶς αὐτοῦ εἰκόνα, διὰ φιλανθρωπίαν ἄφατον ἀνελθόμενοι εὐδοκῆσαντα, καὶ κατ' αὐτὴν περιγραφτὸν γενόμενον. Οὐ μόνον δὲ τὴν θείαν εἰκόνα προσκυνήσεις, ἀλλὰ καὶ τοῦ σταυροῦ αὐτοῦ τὸν τύπον· σημεῖον γὰρ ἐστὶ μέγιστον, καὶ τρόπαιον Χριστοῦ, κατὰ τοῦ διαβόλου καὶ πάσης τῆς ἀντικειμένης φάλαγγος· διὸ καὶ φρίττουσι καὶ φυγαδεύονται, τοῦτον τυπούμενον ὁρῶντες· οὗτος ὁ τύπος καὶ πρὸ τοῦ γενέσθαι τὸ πρωτότυπον, μεγάλως ἐν τοῖς προφήταις ἐδοξάσθη, καὶ τὰ μέγιστα ἑτεροαούργησεν, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τῆς δευτέρας παρουσίας τοῦ κρεμασθέντος ἐν αὐτῷ

⁷⁰ Exod. xx, 4.

Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ, μέλλοντος ἔρχεσθαι κρίναι ζῶντας καὶ νεκροὺς, ἐλεύσεται ἔμπροσθεν τοῦτο τὸ μέγα καὶ φρικτὸν αὐτοῦ σημεῖον, μετὰ δυνάμει καὶ δόξης πολλῆς. Δόξασον οὖν αὐτὸν νῦν, ἵνα μετὰ παύσεως προσδέψῃς τότε, καὶ συνδοξασθῆς αὐτῷ. Καὶ τὰς τῶν ἁγίων δὲ εἰκόνας, ὡς συσταυρωθέντων τῷ Κυρίῳ, προσκυνήσεις, τὸν σταυρὸν προτυπῶν σου τῷ προσώπῳ, καὶ εἰς μνήμην ἔρχόμενος τῆς ἐνεργασμένης ἐκεῖνοις κοινωνίας τῶν παθημάτων τοῦ Χριστοῦ· ὡσαύτως καὶ τὰς σαρτῆς τούτων τὰς ἁγίας, καὶ εἰ τι τῶν ὀστέων λείψανον· οὐ γὰρ διέστη τούτων ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ, ὡπερ οὐδὲ τοῦ προσκυνητοῦ σώματος Χριστοῦ διέστη ἡ θεότης, ἀπὸ τοῦ ζωοποιοῦ θανάτου. Τοῦτο δὲ ποιῶν, καὶ δοξάζων τὸν Θεὸν δοξάσαντα, ὡς τελείους δι' ἔργων φανέντας ἐν τῇ ἀγάπῃ τοῦ Θεοῦ, καὶ συνδοξασθῆσθαι ὑπὸ τοῦ Θεοῦ, καὶ μετὰ τοῦ Δαβὶδ ψαλμοῦ, « Ἐμοὶ, λέγων, λίαν ἐτιμήθησαν οἱ φίλοι σου, ὁ Θεός. »

« Οὐ λήψῃ τὸ ὄνομα Κυρίου τοῦ Θεοῦ σου ἐπὶ ματαίῳ » διὰ τι τῶν γῆινων, ἢ διὰ φόβον ἀνθρώπινον, ἢ αἰσχύνην, ἢ κέρδος οἰκεῖον, ἐπὶ ψεύδει ὀμνύων. Ἐπιορκία γὰρ ἄρνησις ἐστὶ Θεοῦ. Διὰ τοῦτο οὐδὲ ὀμώσης ὄλωσ, ἀλλὰ φεύξῃ τὸν ὄρκον τελείως, ὡς διὰ τοῦ ὄρκου τῆς ἐπιορκίας ἐρχομένης, καὶ ἀπαλλοτριούσης τοῦ Θεοῦ, καὶ τοῖς ἀνόμοις συγκαταριθμούσης τὸν τῇ ἐπιορκίᾳ χρώμενον, ἀλιθεύων δὲ ἐν πᾶσι τοῖς σοῖς λόγοις, ὄρκου βεβαιότητα παρέξεις. Εἰ δὲ ποτε συμβαίῃ ὄρκῳ σεαυτὸν ὑποβαλεῖν, ὃ τῶν ἀπευχταίων, εἰ μὲν ἐπὶ τινὶ τῶν κατὰ νόμον θεῖον, πιάξεις μὲν ὡς νόμιμον, ἐκεῖνο· σεαυτὸν δὲ ἀπειτήσεις τὰς εὐθύναι, ὅτι ὄλωσ ὡμοσας· ἐλεημοσύνη, καὶ ἰκεσία, καὶ πένθει, καὶ κακώσει σώματος ἐξ- C
ε εὐόμενος Χριστὸν, τὸν εἰπόντα, « Μὴ ὀμώσης »· εἰ δὲ ἐπὶ τινὶ τῶν παρανόμων, ὅρα μὴ διὰ τὸν ὄρκον πληρώσης τὸ παράνομον, ἵνα μὴ τῷ προφητοκτόνῳ Ἠρώδῃ σαναριθμηθῆς· ἀθετήσας δὲ τὸν παράνομον ἐκεῖνον ὄρκον, ἔργον θεὸς σεαυτῷ τοῦ μηκέτι ποτὲ ὀμώσαι, καὶ ἐξιλέου σεαυτῷ τὸν Θεόν, χρώμενος ἐπιπονώτερον οὖν δάκρυσι τοῖς προειρημένοις φαρμάκοις.

Ἡμέραν μίαν τῆς ἑβδομάδος, ἧτις καὶ Κυριακὴ καλεῖται, διὰ τὸ ἀνατεθειμένην εἶναι τῷ Κυρίῳ, κατ' αὐτὴν ἀναστάντι ἐκ νεκρῶν, καὶ προὑποδείξαντι, καὶ προπιστωσαμένῳ τῇ κοινῇ ἀνάστασιν, ἐν ἣ πᾶν γῆινων ἀργήσῃ ἔργον· ταύτην τοίνυν τὴν ἡμέραν ἁγιάσεις, καὶ βιωτικὴν πᾶν ἔργον οὐ ποιήσεις, D
χωρὶς τῶν ἀναγκαίων· καὶ τοῖς ὑπὸ σὲ καὶ μετὰ σοῦ πᾶσιν, ἀνεσιν παρέξεις, ἵν' ὁμοῦ δοξάσητε τὸν τῷ οἰκεῖῳ θανάτῳ κτησάμενον ἡμᾶς, καὶ ἀναστάντα καὶ συναναστήσαντα τὴν ἡμετέραν φύσιν. Καὶ μνησθήσῃ τοῦ μέλλοντος αἰῶνος, καὶ μελετήσεις ἐν πᾶσαις ταῖς ἐντολαῖς καὶ δικαιώμασι Κυρίου, καὶ ἐξετάσεις σεαυτὸν, μὴ τι παρέθῃς, ἢ παρέλειψας, καὶ διορθώσεις σεαυτὸν ἐν πᾶσι· καὶ προσκαρτερήσεις ἐν αὐτῇ τῇ τοῦ Θεοῦ ναῷ, καὶ ταῖς ἐν αὐτῷ συνάξεις παραμενεῖς· καὶ μεταλήψῃ ἐν εὐκρινεῖ πίστει, καὶ ἀκατακρίτῳ συνειδήτι τοῦ ἁγίου σώματος καὶ αἵματος Χριστοῦ· καὶ ἀρχὴν ἀκριβεστέρου βίου ἀρξῇ· καὶ ἀνακαινίσεις σεαυτὸν, καὶ ἐτοιμά-

et cum ea conglorificeris. Imagines quoque sanctorum, quippe qui cum Christo crucifixi sunt, coles, crucem coram te imaginans, et in memoriam revocans inditam illis participationem passionum Christi. Item sepulcra eorum sancta, et si quæ ossium reliquæ : non enim ab his separata est gratia Dei, sicut nec ab adorabili corpore Christi separata est divinitas in ejus vivifica morte. Hoc faciens, et eos glorificans qui Deum honorificaverunt et perfecti operibus visi sunt in amore Dei, ipse a Deo conglorificaberis, et cum Davide psalles, dicens : « Mihi nimis honorificati sunt amici tui, Deus. »

« Non assumes nomen Domini Dei tui in vanum »⁷¹, » propter aliquid terrestre, aut propter timorem hominum, aut pudorem, aut lucrum proprium, mendaciter jurans. Perjurium enim est negatio Dei. Propterea, ne jures unquam, sed fuge omnino sacramentum, quia per juramentum venit perjurium, quod a Deo alienat, et inter sceleratos adscribit falso utentem sacramento ; sed verum in cunctis sermonibus tuis dicens, jurisjurandi firmitatem præstabis. Quod si unquam tibi contigerit aliquid sub sacramento polliceri (quod est nefas), si promissum est aliquid conforme legi divinæ, illud facies, utpote licitum, a te vero pœnas repetes præstiti juramenti, elemosyna, precibus, luctu, et corporis afflictatione placans Christum, qui dixit : « Non jurabis ; » si autem est aliquid lege vetitum, vide ne propter sacramentum facias quid illicitum, ut non ascribaris cum Herode prophetæ occisore, et abrogans impium illud jusjurandum, propositum tibi impone nunquam amplius jurandi, ac Deum tibi propitia, laboriosius cum lacrymis utens præfatis remediis.

Unam hebdomadis diem, quæ Dominica vocatur, utpote Domino reservatam, qui in ea resurrexit, et præmonstravit, et certam reddidit universalem resurrectionem, in qua omne terrenum evacuabitur opus ; hanc, inquam, diem sanctificabis, nullum opus ad victum in ea facies⁷², præter necessaria, et omnibus qui sub te et tecum sunt, requiem concedes, ut simul glorificetis eum qui nos sua morte acquisivit, et resurgens conresuscitavit nostram naturam. Et recordaberis futuri sæculi, et meditaberis in omnibus mandatis et justificationibus Domini, et teipsum examinabis de offensis et defectibus, et te ab omni lapsu relevabis ; et inhærebis ipsi Dei templo, et in ejus cœtibus permanebis ; et participabis in sincera fide et innocua conscientia corpus et sanguinem Christi ; et initium perfectionis vitæ inchoabis ; et renovabis teipsum, et præparabis ad suscipiendum futura bona æterna, propter quæ rebus terrenis, ne aliis quidem diebus,

⁷¹ Exod. xx, 7. ⁷² Deut. xx, 10.

auteris, dominica autem ab omnibus, ad assidendum Deo, abstinēbis, præter necessaria et sine quibus vivi nequit. Sic enim Deum habens confugium, non transgredieris, nec cupiditatem accenderis igne, nec peccati mole gravaberis; et sic diem sanctificabis sabbatorum, sabbatizans a malis quiescendo. Dominicæ autem magnas festivitates lege præceptas adjunges, eadem faciens et ab iisdem abstinens.

« Honora patrem tuum et matrem tuam ⁷⁴, » per hos enim te adduxit in vitam Deus, et illi sunt tibi post Deum existentie auctores. Ergo et tu, post Deum, eos honorabis et diliges, si ad Dei amorem amor illorum confert; si vero non conferat, fugies ab eis confestim; et si vel impedimentum tibi sinit, præsertim ad veram et salutarem fidem, quia hæresi alicui in hærent, non solum fugies, sed et odio habebis, haud illos tantum, at omnes etiam aliunde amicos et conjunctos, et ipsa tua membra, et horum affectus, ipsumque totum corpus tuum, et hujus libidinosos habitus. Nam « si quis non odit patrem suum, et matrem, et uxorem, et filios, et fratres, adhuc autem et animam suam, et non habuit crucem suam, et venit post me, non est me dignus, » ait Christus ⁷⁵. Et quidem sic erga patres et amicos et fratres secundum carnem; conjunctos autem fide nec salutem obstantes honorabis et amabis. Si porro sic parentes secundum carnem, quanto magis honorabis ac diliges eos qui secundum spiritum facti sunt tibi parentes? qui te a vita in bonam vitam transtulerunt, et communicaverunt tibi lumen scientie, et docuerunt manifestationem veritatis, et regeneraverunt te per lavacrum renovationis, et inseverunt tibi spem resurrectionis, immortalitatis, interminabilisque regni et hæreditatis, et fecerunt te ex indigno dignum æternis bonis, et cælestem ex terrestri, et ex temporali æternum, et filium ac discipulum, jam non hominis, sed Hominis-Dei Jesu Christi, qui te unxit adoptionis spiritu, et qui dixit: « Patrem nolite vocare vobis super terram, nec magistrum: unus est enim Pater vester, et Magister Christus ⁷⁶. » Omnem igitur honorem et amorem debes spiritualibus patribus, quia illorum honor ascendit ad Christum et ad sanctissimum Spiritum, in quo adoptionem recepisti, et ad cælestem Patrem, « ex quo omnis paternitas in cælis et in terra nominatur ⁷⁷. » Studebis autem per totam vitam patrem habere spirituales, et ei manifestare omne peccatum et omnem cogitationem, et ab eo accipere sanationem et veniam: illis enim data est potestas solvendi et ligandi animas, et « quæcumque alligaverint super terram, erunt ligata et in cælo, et quæcumque solverint super terram, erunt soluta et in cælo ⁷⁸. » Hanc quippe gratiam et potestatem a Christo acceperunt: itaque obedies illis, nec eis contradices, ne perniciem afferas anime tuæ. Nam si contradicens carnalibus parentibus, in iis quæ

σεις præter υποουχὴν τῶν μελιόντων αἰωνίων ἀγαθῶν, δι' ἅ τας γῆνοις, οὐδὲ ταῖς ἄλλαις ἡμέραις καταχρήση ἐν δὲ τῇ Κυριακῇ πάντων, διὰ τὸ προσεδρεύειν τῷ Θεῷ, ἀφέξῃ, πλὴν τῶν ἀναγκαιοτάτων, καὶ ὧν ἄνευ ζῆν ἄδύνατον. Οὕτω γὰρ τὸν Θεὸν ἔχων τόπον καταφυγῆς, οὐ μεταθήσῃ· τὸ τε πῦρ τῶν παθῶν οὐκ ἐκκαύσεις, καὶ τὸ βάσταγμα τῆς ἀμαρτίας οὐκ ἀρείς· καὶ οὕτω τὴν ἡμέραν τῶν Σαββάτων ἀγιάσεις, σαββατίζων τὴν τῶν κακῶν ἀπραξίαν. Τῇ Κυριακῇ δὲ τὰς νενομισμένας μεγάλας ἑορτάς συνάψεις, τὰ αὐτὰ πράττων, καὶ ἀπὸ τῶν αὐτῶν ἀπεχόμενος. « Τίμα τὸν πατέρα σου, καὶ τὴν μητέρα σου » δι' αὐτῶν γὰρ σε προήγαγεν εἰς τὸν βίον ὁ Θεός, καὶ αὐτοὶ σοι μετὰ Θεὸν αἴτιοι τοῦ εἶναι. Οὐκοῦν καὶ σὺ, μετὰ Θεὸν, αὐτοὺς καὶ τιμήσεις, καὶ ἀγαπήσεις εἰ καὶ πρὸς τὴν τοῦ Θεοῦ ἀγάπην ἢ πρὸς ἐκείνους συνεργεῖ· εἰ δὲ μὴ συνεργεῖ, φεύξῃ ἀπ' αὐτῶν ἀμέσως ἂν δέ σοι καὶ ἐμπόδιον ὦσι, καὶ μάλιστα πρὸς τὴν ἀληθῆ καὶ σωτήριον πίστιν, ἑτερόδοξοὶ τινες ὄντες, οὐ μόνον φεύξῃ, ἀλλὰ καὶ μισήσεις οὐκ ἐκείνους μόνους, ἀλλὰ καὶ πάντας τοὺς πρὸς γένους, καὶ τοὺς κατὰ πᾶσαν ἄλλην φιλίαν καὶ συνάφειαν καὶ αὐτὰ σου τὰ μέλη, καὶ τὰς τούτων ὀρέξεις, καὶ αὐτὸ σου πᾶν τὸ σῶμα καὶ τὴν ἐκ τούτου πρὸς τὰ πάθη σχέσιν « Εἴ τις γὰρ εὐ μισεῖ τὸν πατέρα αὐτοῦ, καὶ τὴν μητέρα, καὶ τὴν γυναῖκα, καὶ τὰ τέκνα, καὶ τοὺς ἀδελφούς, προσέτι καὶ τὴν ἑαυτοῦ ψυχὴν, καὶ ἀρρεῖ τὸν σταυρὸν αὐτοῦ, καὶ ἀκολουθεῖ ὀπίσω μου, οὐκ ἔστι μου ἄξιος, » εἶπεν ὁ Χριστός. Καὶ πρὸς μὲν τοὺς κατὰ σάρκα πατέρας, καὶ φίλους, καὶ ἀδελφούς, οὕτω τοὺς δὲ οἰκείους τῆς πίστεως, καὶ μὴ ἐμποδίζοντας πρὸς σωτηρίαν, καὶ τιμήσεις, καὶ ἀγαπήσεις. Εἰ δὲ τοὺς κατὰ σάρκα πατέρας οὕτω, πόσῃ πλέον τιμήσεις καὶ ἀγαπήσεις τοὺς κατὰ πνεῦμά σοι γεγονότας πατέρας; οἱ σε ἀπὸ τοῦ εἶναι εἰς τὸ εὖ εἶναι μετεποίησαν, καὶ μετέδωκάν σοι τοῦ φωτισμοῦ τῆς γνώσεως, καὶ ἐδίδαξαν τὴν φανέρωσιν τῆς ἀληθείας, καὶ ἀνεγέννησάν σε διὰ τοῦ λουτροῦ τῆς παλιγγενεσίας, καὶ ἐνέθηκάν σοι τὴν ἐλπίδα τῆς ἀναστάσεως, καὶ τῆς ἀθανασίας, καὶ τῆς ὀδιδόχου βασιλείας καὶ κληρονομίας, καὶ ἐποίησάν σε ἐξ ἀναξίου ἄξιον τῶν αἰωνίων ἀγαθῶν, καὶ αὐράνιον ἀντ' ἐπιγείου, καὶ αἰώνιον ἀντὶ προσκαίρου, καὶ οὐρανῶν καὶ διδακτῶν, οὐκέτι ἀνθρώπου, ἀλλὰ τοῦ Θεοῦ ἀνθρώπου Ἰησοῦ Χριστοῦ, τοῦ χαρισμένου σοι τὸ πνεῦμα τῆς υἱοθεσίας, ὃς εἶπε· « Μὴ καλέσητε πατέρας ἐπὶ τῆς γῆς, μηδὲ καθηγητὴν εἰς γὰρ ὕψων ἔστι Πατήρ, καὶ καθηγητῆς ὁ Χριστός. » Πᾶσαν οὖν τιμὴν καὶ ἀγάπην ὀφείλεις τοῖς πνευματικοῖς πατέρας, ὡς τῆς εἰς αὐτοὺς τιμῆς ἀναφερομένης ἐπὶ τὸν Χριστόν, καὶ τὸ πανάγιον Πνεῦμα, ἐν ᾧ τὴν υἱοθεσίαν ἐλάβες, καὶ τὸν ἐπουράνιον Πατέρα, παρ' οὗ πᾶσα πατριὰ ἐν οὐρανῶν καὶ ἐπὶ γῆς ὀνομάζεται. Σπεύσεις δὲ διὰ παντός τοῦ βίου πνευματικῶν πατέρας ἔχειν, καὶ ἐξαγγέλλειν αὐτῷ πᾶν ἀμάρτημα, καὶ πάντα λογισμὸν, καὶ λαμβάνειν παρ' αὐτοῦ τὴν ἰατρειάν καὶ τὴν ἄφεσιν· αὐτοῖς γὰρ ἐδόθη λύειν

⁷⁴ Exod. xi, 12. ⁷⁵ Luc. xiv, 26 27. ⁷⁶ Matth. xxiii, 9. ⁷⁷ Ephes. iii, 15. ⁷⁸ Matth. xviii, 18.

καὶ δεσμοῖν ψυχᾶς, καὶ πάντα ὅσα ἂν δῆσωσιν ἐπὶ τῆς γῆς, ἔσται δεδεμένα ἐν τῷ οὐρανῷ, καὶ πάντα ὅσα ἂν λύσωσιν ἐπὶ τῆς γῆς, ἔσται λελυμένα ἐν τῷ οὐρανῷ· ταύτην γὰρ τὴν χάριν καὶ τὴν δύναμιν ἔλαθον παρὰ Χριστοῦ· διὸ καὶ ὑπακούσεις αὐτοῖς, καὶ οὐκ ἀντιλέξεις αὐτοῖς, ἵνα μὴ προξενήσῃς ἀπώλειαν τῆ σεαυτοῦ ψυχῆ. Εἰ γὰρ ὁ ἀντιλέγων τοῖς κατὰ σάρκα γονεῦσιν, εἰς ἃ μὴ ἀπηγόρευται τῷ Θεῷ νόμος, θανατοῦται, κατὰ τὸν νόμον, πῶς ὁ ἀντιλέγων τοῖς κατὰ πνεῦμα πατράσιν, οὐ τὸ Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ διώκει ἀπ' αὐτοῦ, καὶ τὴν οἰκείαν ἀπόλλυται ψυχὴν; Διὰ τοῦτο καὶ συμβούλευσαι καὶ ἐπάκουσον διὰ πέλους τοῖς σοῖς ἐν πνεύματι πατράσιν, ἵνα σωθῇ σου ἡ ψυχὴ, καὶ κληρονόμος γένη τῶν αἰωνίων καὶ ἀκηράτων ἀγαθῶν.

« Οὐ πορνεύσεις, » ἵνα μὴ ἀντὶ τοῦ εἶναι μέλος τοῦ Χριστοῦ, ὑπάρξης πόρνης μέλος, καὶ ἐκκοπῆς τοῦ θείου σώματος, καὶ ριψῆς εἰς γέενναν· εἰ γὰρ θυγάτηρ ἱερέως, ἂν ἁλῶ πορνευομένη, ἐννόμως κατακαίεται, φθὸν τὸν πατέρα κατασχόνουσα, πόσω μᾶλλον ὁ τῷ Χριστοῦ σώματι τοιοῦτον μίσημα προσηρῶν, ἢ ὑπόδικος ἔσται κολάσεως αἰωνιζούσης; Ἄλλ' εἰ μὲν χωρεῖς, καὶ παρθενίαν ἀσκησον, ἵνα δυναθῆς ὅλος γενέσθαι τοῦ Θεοῦ, καὶ δι' ἀγάπης τελείας αὐτῷ προσκολληθῆναι, αὐτῷ προσεδρεύων διὰ βίου, καὶ μεριμνῶν ἀπερισπάστως ἀεὶ τῷ Κυρίῳ, καὶ προκαταλαμβάνων τὴν μέλλουσιν ζωὴν, καὶ ὡς ἄγγελος Θεοῦ ἐπὶ τῆς γῆς πολιτευόμενος· αὐτῶν γὰρ ἔστιν ἡ παρθενία, καὶ αὐτοῖς ὁμοιοῦται μετὰ σώματος, κατὰ τὸ ἐγγωφεῖν, ὁ κολλώμενος τῇ παρθενίᾳ· μᾶλλον δὲ πρὸ τούτων, τῷ πρὸ πάντων τῶν αἰώνων ἐν παρθενίᾳ γεννήσαντι Πατρὶ, καὶ τῷ παρθένῳ καὶ ἐκ παρθένου Πατρὸς ἐν ἀρχῇ προσελθόντι γεννητῶς, καὶ ἐπ' ἐσχάτων τῶν αἰώνων ἐκ Παρθένου Μητρὸς σαρκὶ γεγεννημένῳ, καὶ τῷ ἐκ μόνου Πατρὸς, οὐ γεννητῶς, ἀλλ' ἐκπορευτῶς προϊάντι ἀποκρήτως Πνεύματι· ὃ Θεῷ ἐξομοιοῦται, καὶ ἐν ἀφθάρτῳ γάμῳ συναρμόζεται, ὁ ἀληθῆ παρθενίαν ἐπανηρημένος, καὶ ψυχὴν καὶ σῶμα παρθενεύων, αἰσθησὶν τε πᾶσαν, καὶ λόγον, καὶ διάνοιαν, τοῖς τῆς παρθενίας κάλλεσιν ὠραϊζόμενος· εἰ δὲ μὴ παρθενεύειν προαιρῇ, μηδὲ καθωμολόγησας τοῦτο τῷ Θεῷ, ἔξεστί σοι μέγαν γυναῖκα κατὰ νόμους ἐν Κυρίῳ ἀγαγίσθαι, καὶ ταύτῃ μόνῃ συνοικεῖν, καὶ ὡς ἰδίον σοι σκεῦος κτᾶσθαι ἐν ἀγιασμῷ, τῶν ἀλλοτρίων πάση δυνάμει ἀπεχόμενος. Δυνήσῃ δὲ τούτων τελείως ἀποσχέσθαι, ἐὰν φυλάξῃ τὰς πρὸς αὐτὰς ἀκαίρους συντυχίας, καὶ τοῖς πορνικοῖς λόγοις καὶ ἀκούσμασι μὴ ἐπιτέρπη· καὶ αὐτὴν τὴν σὴν ὄψιν τοῦ τε σώματος καὶ τῆς ψυχῆς ἀποστρέψῃ ἀπ' αὐτῶν, ἐφ' ἕξτον δυνατόν· καὶ συνεθίσῃ μὴ περιέργως τῷ κάλλει τῶν προσώπων ἐνορᾶν. « Ὁ γὰρ ἐμβλέψας γυναῖκα, πρὸς τὸ ἐπιθυμῆσαι αὐτήν, ἤδη ἐμοίχευσεν αὐτήν ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ· » καὶ κατὰ τοῦτο μὲν ἀκάθαρτός ἐστι τῷ εἰς καρδίαν βλέποντι Χριστῷ· ἀπὸ τούτου δὲ καὶ ἐπὶ τὴν διὰ σώματος αἰσχρουργίαν κατανατᾷ ὁ δειλαῖος. Καὶ τί λέγω πορνείας καὶ μοιχείας, καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτῇ τῇ φύσει μύση; καὶ γὰρ καὶ εἰς τὰς παρὰ πᾶσαν φύσιν ἀσελγείας, ἀπὸ τοῦ περιέργως ἐνορᾶν τοῖς τῶν σωμάτων κάλλεσιν, ἀκολάστως κατασύρεται ὁ ἄνθρωπος. Σὺ τοίνυν τὰς πικρὰς ἐκκόπτειν ρίζας ἀπὸ σεαυτοῦ, θανατηφόρους οὐκ οἶσται καρπούς· ἀλλὰ καρπώσῃ τὴν ἀγνείαν, καὶ τὸν ἐν αὐτῇ ἀγιασμόν· οὐ χωρὶς οὐδεὶς ἴσεται τὸν Κύριον.

non sunt divina lege prohibita, morte afficitur, juxta legem, quomodo contradicens spiritualibus patribus non efficit a se spiritum Dei, et suam presumat animam? Propterea consule semper patres tuos spirituales, et eis morem gere, ut salvetur anima tua, et hæredites æterna et incorruptibilia bona.

« Non mœchaberis ⁷⁰, » ut non, nedum sis membrum Christi, fias meretricis membrum, et abscindaris a divino corpore, et dejiciaris in gehennam: si enim filia sacerdotis, deprehensa in stupro, juxta legem flammis exurenda erat, ut violans nomen patris sui ⁷¹, quanto magis qui corpori Christi dedecus inussit, reus erit æterni supplicii? Et, si valeas, virginitatem conserva, ut possis totus esse Dei, eique perfecta uniri charitate, ipsi tota vita assidens, et indesinenter de Domino sollicitus, et prægustans vitam æternam, atque in terra vivens sicut angeli Dei: horum siquidem est virginitas, et ipsis etiam cum corpore, quoad valet, similis est qui virginitati adhæret, vel potius quam illorum, similis est Patris qui ante omnia sæcula in virginitate generavit, et Filii qui virgo ex virgine Patre in principio per generationem processit et in novissimis temporibus ex virgine Matre carnaliter genitus est, et Spiritus qui ex solo Patre, non per generationem, sed per processionem ineffabiliter exit: cui Deo assimilatur, et incorruptibili jungitur conjugio ille qui veram elegit virginitatem, virgo anima et corpore, et cunctos sensus, sermonesque et cogitationes decore virginitatis exornans. Si vero non eligas virginitatem, neque hanc Deo despondas, licet tibi unam uxorem juxta leges in Domino ducere, eique soli cohabitare, et ut proprium tibi vas in sanctitate possidere, ab alienis tota virtute abstinens. Poteris autem ab his perfecte abstinere, si caveas intempestivos cum eis congressus, et turpia dicere vel audire non ames, et ipsos corporis et animæ oculos ab eis avertas, quantum poteris, et assuescas non curiose vultuum pulchritudinem aspicere: nam « qui viderit mulierem ad concupiscendum eam, jam mœchatus est eam in corde suo ⁸⁰, » et propter hoc immundus est coram inspiciente corda Christo, et in corporis turpitudinem infelix discedit. Et cur refero fornicationes et adulteria, et quæcumque sunt in ipsa natura abominationes? Nam et in contrariam naturæ luxuriam curioso formarum corporalium aspectu trahitur homo. Tu igitur amarus a te rescans radices, mortiferos non feres fructus, sed fructificabis puritatem, et ejus sanctitatem, sine qua nemo Dominum videbit.

⁷⁰ Exod. xx, 14. ⁷¹ Levit. xxv, 9. ⁸⁰ Matth. v, 28.

« Non occides ⁸¹, » ne desinas esse filius ejus qui et mortuos vivificat, et operibus fias filius ejus qui ab initio est homicida ; sed quia homicidium a plaga incipit, hæc vero a contumelia, et hæc ab ira, ira autem nobis ingruit ex illata nobis ab aliis injuria, vel plaga, vel contumelia, ideo « ab eo qui aufert tibi vestimentum, etiam tunicam tibi prohibere, » ut ait Christus ⁸². Et percutientem ne repercutias, et convicianti ne conviciaris. Sic enim et te et nocentem tibi a mortali lapsu liberabis, et tibi commissa in se peccata Deus condonabit : nam « dimittite, inquit, et dimittemini ⁸³. » Illa vero maledictus et maleficus pœna muletabitur æterna. « Qui autem dixerit fratri suo : Fatue, reus erit gehennæ ignis, » dixit Christus ⁸⁴. Si igitur poteris malum radicibus evellere, mansuetudinis beatitudinem animæ tuæ procurans Christum magnificas, magistrum et auctorem virtutum, sine quo, ut didicisti, non possumus aliquid boni : si vero non poteris iræ expers manere, iratum te reprehende, et veniam pete a Deo, et ab eo cui male dixisti vel fecisti. Quem enim in exordio peccati prænitet, hic usque ad ejus exitum haud pervenit : qui vero de medicis non dolet, per hæc in magna decidet ⁸⁵.

ἢ πηδῶντι πρὸς σου. Ὁ γὰρ ἐπὶ ταῖς ἀρχαῖς τῆς ἀμαρτίας μεταμελόμενος, εἰς τέλος αὐτῆς οὐκ ἔρχεται. Ὁ δὲ ἀναλγήτως ἐν τοῖς μικροῖς διακαίμενος, δι' αὐτῶν καὶ τοῖς μεγάλαις περιπεσεῖται.

« Non furtum facies ⁸⁶, » ne absconditorum cogitor ⁸⁷, utpote a te despectus, multiplices a te repetat pœnas. Potius igitur de substantia tua occulte dabis potentibus, ut qui videt in abscondito Deus, reddat tibi centuplum et in futuro sæculo vitam æternam.

« Non loqueris falsum testimonium ⁸⁸, » ne assimileris illi qui ab initio Deum apud Evam calumniatus est, et sis cum eo maledictus. Potius igitur, nisi quod nullis sit damnum, teges proximi peccatum, ut non imiteris Cham, at Sem et Japheth, et benedictionem consequaris.

« Non concupisces quid proximi tui, non possessiones, non divitias, non famam, nec omnia quæ proximi sunt ⁸⁹. » Concupiscentia enim in anima concepta parit peccatum, peccatum vero perpetratum parturit mortem. Tu autem aliena non concupisces, ne avaritia quidem rapiaris cavebis. Potius igitur, de tuis dabis petenti, et misereberis, quantum copia aderit, cui misericordiam opus est, et non avertes mutuari volentem, et si quid amissum invenias, conservabis domino, quamvis hic unus sit ex inimicis tuis : sic enim lucraberis eum, et vinees in bono malum, sicut Christus tibi præcipit. Hæc totis viribus servans, et in his vivens, in anima tua recondes thesaurum, et placebis Deo et a Deo accipies divitias quæ secundum Deum sunt, et æterna hæreditabis bona : quæ utinam omnes nos consequamur, gratia et charitate Domini et Dei salvatoris nostri Jesu Christi, cui debetur omnis gloria,

⁸¹ Exod. xx, 13. ⁸² Luc. vi, 29. ⁸³ Luc. vi, 37. ⁸⁴ Dan. xiii, 42, ⁸⁵ Exod. xx, 16. ⁸⁶ Ibid. 17.

« Οὐ φονεύσεις » ἵνα μὴ τῆς υἰοθεσίας ἐκπέσῃς τοῦ καὶ τοὺς νεκροὺς ζωοποιούντος, καὶ υἰοποιηθῆς δι' ἔργων τῶ ἐξ ἀρχῆς ἀνθρωποκτόνου. Ἐπεὶ δὲ ὁ φόνος ἐκ πληγῆς προβαίνει, ἡ δὲ ἐξ ὕβριως, αὐτὴ δὲ ἐξ ὀργῆς : ἡ δὲ ὀργὴ ἡμῶν προκύβεται ἐκ τῆς παρ' ἐτέρων ἐπιφερομένης ἡμῶν ζημίας, ἢ πληγῆς, ἢ ὕβριως, διὰ τοῦτο, « Ἀπὸ τοῦ αἵματός σου τὸ ἱμάτιόν σου, καὶ τὸν χιτῶνα μὴ κωλύσεις, » εἶπεν ὁ Χριστός. Καὶ τὸν πλήτετοντα μὴ ἀντιπλήξῃς : καὶ μὴ ἀνθυβρίσῃς τὸν ὑβρίζοντα. Οὕτω γὰρ καὶ σεαυτὸν καὶ τὸν κακοῦντά σε τοῦ φονικοῦ πτώματος ἐλευθερώσεις. Σὺ μέντοι καὶ τῶν πρὸς Θεὸν ἡμαρτημένων ἕξεισιν συγχώρησιν. « Ἄφετε γὰρ, φησὶ, καὶ ἀφεθήσεται ὑμῖν. » Ὁ δὲ κακολογῶν καὶ κακοποιῶν, ἐκεῖνος δίκην τίσει, κόλασιν αἰώνιον. « Ὁ γὰρ εἰπὼν τῶ ἀδελφῷ αὐτοῦ, Μωρὸς, ἐνοχὸς ἐστὶν εἰς τὴν γέννηαν τοῦ πυρός, » εἶπεν ὁ Χριστός. Εἰ μὲν οὖν δυνηθῆς πρόβριζον ἀνασπάσαι τὸ κακόν, τὴν τῆς πραότητος μακαριότητα περιποιήσας τῇ ψυχῇ, δόξασον Χριστὸν, τὸν διδάσκαλον καὶ συνεργὸν τῶν ἀρετῶν ὡς χωρὶς, καθάπερ ἐδιδάχθης, οὐ δυνάμεθα ποιεῖν τῶν ἀγαθῶν οὐδέν : εἰ δὲ μὴ δυνηθῆς ἀόργητος διαμείναι, μέμρου σεαυτὸν ὀργιζόμενον, καὶ μετανόει τῶ Θεῷ, καὶ τῶ ὑπὸ σοῦ κακῶς ἀκούσαντι.

ἢ πηδῶντι πρὸς σου. Ὁ γὰρ ἐπὶ ταῖς ἀρχαῖς τῆς ἀμαρτίας μεταμελόμενος, εἰς τέλος αὐτῆς οὐκ ἔρχεται. Ὁ δὲ ἀναλγήτως ἐν τοῖς μικροῖς διακαίμενος, δι' αὐτῶν καὶ τοῖς μεγάλαις περιπεσεῖται.

« Οὐ κλέψεις » ἵνα μὴ ὁ τῶν κρυφίων γνώστης, ὡς καταφρονήσαντι αὐτοῦ, ἀποδῶ σοι πολυπλασίονα τὴν τιμωρίαν. Μᾶλλον μὲν οὖν καὶ ἀπὸ τῶν προσόντων σοι, κρυφίως παρέξεις τοῖς δευμένοις, ἵνα ἀπολάβῃς, πρὸς τοῦ ἐν κρυπτῷ βλέποντος Θεοῦ, ἑκατονταπλασίονα, καὶ ζωὴν αἰώνιον ἐν τῶ μέλλοντι αἰῶνι.

« Οὐ συκοφαντήσεις » ἵνα μὴ ἐξομοιωθῆς τῇ τῆν ἀρχὴν πρὸς τὴν Εὐαν τὸν Θεὸν συκοφαντήσαντι, καὶ ἐπικατάρατος κατ' ἐκεῖνον γένῃ. Μᾶλλον μὲν οὖν, εἰ μὴ τῶν πολλῶν εἴη τις βλάβη, καὶ σκεπάσεις τὸ τοῦ πέλας πτώμα, ἵνα μὴ τῶ Χάμ ἐμοιωθῆς, ἀλλὰ τῶ Σὴμ, καὶ τῶ Ἰάφεθ, καὶ τῆς εὐλογίας ἐπιτύχῃς.

« Οὐκ ἐπιθυμήσεις τι τῶν πλησίων σου : οὐ κτήμα, οὐ χρῆμα, οὐ δόξαν, οὐδὲν ὅσα τοῦ πλησίου σοῦ ἐστίν. » Ἡ γὰρ ἐπιθυμία ἐν τῇ ψυχῇ συλληφθεῖσα, τίκει ἀμαρτίαν, ἡ δὲ ἀμαρτία ἀποτελεσθεῖσα ἀπικύει θάνατον. Σὺ δὲ τῶν ἀλλοτρίων οὐκ ἐπιθυμῶν, καὶ τῆς ἐν πλεονεξίᾳ ἀρπαγῆς, εἰ δύνασαι, ἀφέξῃ. Μᾶλλον μὲν οὖν καὶ ἀπὸ τῶν σῶν παρέξεις τῶ αἰτούντι, καὶ ἐλεήσεις καθ' ὅσον ἐφικτὸν τὸν χρῆζοντα ἐλεῶν : καὶ οὐκ ἀποστραφήσῃ τὸν θέλοντα δανείσασθαι : κἂν τι τῶν ἀπολλομένων εὐρησῇ, ἀνασώσεις τῶ δεσπότη, κἂν τῶν ἐχθροδῶς πρὸς σὲ διακειμένων οὗτος ἦ : οὕτω γὰρ κάκεινοι καταλλάξεις, καὶ νικήσεις ἐν τῶ ἀγαθῷ τὸ κακόν, καθάπερ ὁ Χριστὸς διακελεύεται σοι. Ταῦτα πάση δυνάμει φυλάττων, καὶ ἐν τούτοις ζῶν, ἐναποθήσεις σου τῇ ψυχῇ τὸν τῆς εὐσεβείας θησαυρὸν, καὶ εὐαρεστήσεις τῶ Θεῷ, καὶ ἀγαθοποιηθήσῃ ὑπὸ τοῦ Θεοῦ, καὶ τῶν κατὰ Θεόν : καὶ κληρονόμος γενήσῃ τῶν αἰωνίων ἀγαθῶν ὧν

⁸⁶ Matth. v, 22. ⁸⁷ Ecc'i. xix, 1. ⁸⁸ Exod. xx, 15.

γένοιτο πάντας ἡμᾶς ἐπιτοχεῖν, χάριτι καὶ φιλικῶ-
 θρωπία τοῦ Κυρίου, καὶ Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν
 Ἰησοῦ Χριστοῦ, ᾧ πρέπει πάσα δόξα, τιμὴ, καὶ προσ-
 κύνησις, σὺν τῷ ἀνάρχῳ αὐτοῦ Πατρὶ, καὶ τῷ παναγίῳ καὶ ἀγαθῷ καὶ ζωοποιῷ Πνεύματι, νῦν, καὶ ἀεὶ,
 καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰῶνων. Ἀμήν.

A et honor, et adoratio, eum ingenito ejus Patre, et
 sanctissimo, optimo et vivifico Spiritu, nunc, et
 semper, et in sæcula sæculorum. Amen.

ΕΚ ΤΩΝ

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΛΟΓΩΝ

ΤΩΝ

ΤΩΝ ΙΕΡΩΣ ΗΣΥΧΑΖΟΝΤΩΝ.

—

EX EJUSDEM SERMONIBUS

DE HIS

QUI SACRÆ INDULGENT QUIETUDINI.

—

Ἐρωτήσεις πρὸς αὐτόν.

Καλῶς ἐποίησας, Πάτερ, καὶ τοὺς τῶν ἀγίων περὶ
 τοῦ ζητήματός μοι λόγους προθέμενος. Σοῦ γὰρ
 ἀκούων λύοντός μοι τὰ διηπορημένα, ἐθαύμαζον μὲν
 τῆς ἀληθείας τὴ ἐμφανέσ· ἐκεῖνο δέ μου ὑπέσθηε
 τῆ διανοίᾳ, ὡς ἐπέπερ λόγῳ παλαίει πᾶς λόγος· ὡς
 καὶ αὐτὸς εἶρηκας· μὴ καὶ τοῖς ὑπὸ σοῦ λεγομένοις,
 αὐτοῖς εἴη τις ἀντιλογία· ἐπεὶ δὲ τὴν διὰ τῶν Ἐργίων
 μαρτυρίαν μόνην ἔγνωσαν οὕσαν ἀναμφίλεκτον, καὶ
 τοὺς ἀγίους τὰ αὐτὰ σοὶ λέγοντας ἀκήκασα, οὐδὲν τοι-
 οὔτον ἔτι δέδοικα· ὁ γὰρ τούτοις μὴ πειθόμενος,
 πῶς ἂν αὐτὸς ἀξιόπιστος εἴη; πῶς δ' οὐκ ἂν ἀθετοίη
 τὸν τῶν ἀγίων Θεόν; Αὐτοῦ γὰρ ἐστὶ λόγος πρὸς τοὺς
 ἀποστόλους, καὶ δι' αὐτῶν πρὸς τοὺς μετ' αὐτοῦς
 ἀγίους εἰρημένος, ὅτι· «Ὁ ἀθετῶν ὑμᾶς, ἐμὲ ἀθε-
 τεῖ· ταυτὸν δ' εἰπεῖν, αὐτὴν τὴν ἀλήθειαν. Πῶς
 οὖν ἀποδεχθεῖη παρὰ τῶν ζητούντων τὴν ἀλήθειαν ὁ
 ἀντικείμενος τῆ ἀληθείᾳ; Διὸ παρακαλῶ σε, Πάτερ,
 ἀκοῦσαί μου καὶ τῶν ἄλλων ἕκαστον διεξιόντος, ὧν
 παρὰ τῶν διὰ βίου τὴν Ἑλληνικὴν παιδείαν μετιόν-
 των ἀνδρῶν, ἀκήκασα ἐκεῖνων, καὶ εἰπεῖν μὲν μοι
 καὶ τι τῶν δοκούντων παρὰ σεαυτοῦ πρὸς ταῦτα·
 προσθεῖναι δὲ καὶ τὰς τῶν ἀγίων περὶ τούτων δόξας.
 Λέγουσι γὰρ ἡμᾶς κακῶς ποιεῖν, ἔνδον τοῦ σώματος
 σπεύδοντας, τὸν ἡμέτερον ἐμπερικλείειν νοῦν· ἔξω
 γὰρ τοῦ σώματος, φασὶ, μᾶλλον χρῆναι, παντὶ τρόπῳ
 τοῦτον ἐξωθεῖν· διὸ καὶ διασύρουσι σφόδρα τινὰς
 τῶν ἡμέτερων, κατ' αὐτῶν γράφοντες, ὡς τοῖς ἀρ-
 χαρίοις παραινούντας ἐφ' ἑαυτοῦς βλέπειν, καὶ διὰ
 τῆς ἀναπνοῆς εἰσω πέμπειν τὸν οἰκεῖον νοῦν, φά-
 σκοντες μὴ κεχωρισμένον εἶναι τῆς ψυχῆς τὸν νοῦν.
 Τὸν οὖν μὴ κεχωρισμένον, ἀλλ' ἐνόντα, πῶς ἂν αὐ-
 τοῖς εἰσω πέμποι τις; Φασὶ δὲ, καὶ τὴν θεῖαν χάριν

B

Quæstio ad illum.

Bene fecisti, Pater, sanctorum quærenti mihi ser-
 mones proponens. Nam te audiens mea dubia re-
 solventem, mirabar veritatis evidentiam. Mihi ta-
 men timor animum subierat ne, quia verbo verbum
 semper opponitur, ut ipse confessus es, sermoni-
 bus tuis aliquid rursus contradiceretur. Sed quoniam
 solum ex operibus testimonium scio indubium esse,
 et sanctos eadem ac te dicentes audiivi, jam nihil
 hujusmodi metuo. Qui enim hos non credit, quomodo
 ipse dignus fide esset? Nonne spernit sancto-
 rum Deum? Hic enim ad apostolos, et per eos
 ad posteriores eis sanctos dixit: « Qui vos spernit
 me spernit⁸⁹; » vel, quod idem est, ipsam ve-
 ritatem. Quomodo ergo reciperetur a veritatem
 quærentibus qui contradicit veritati? Ideo pre-
 cor te, Pater, ut audias me singula percur-
 rentem alia quæ audiivi a viris illis qui vitam in
 ethnica disciplina peragunt, utque mihi dicas quid
 ista videantur et addas sanctorum de his sententias.
 Nam dicunt nos male facere intra corpus studendo
 nostram includere mentem: siquidem extra corpus,
 inquit, potius oportet eam omni modo expellere.
 Itaque quosdam nostrorum acriter dilacerant et
 scriptis arguunt suadere incipientibus ut in seipsos
 inspiciant, et per respirationem intromittant suam
 mentem, dicentes non separatam esse mentem ab
 anima: non separatam igitur, sed adonatum, quo-
 modo quis intro mitteret? Eos etiam accusant tan-
 quam dicentes divinam gratiam per nares introducei.
 Sed scio ego hæc ab illis calumniose asseri (nam a
 nullo nostrorum audiivi talia), et proinde hæc quo-
 que ad te: idem enim est ea quæ non

⁸⁹ Luc. x, 16